

Harold Nicolsons besøg hos Joyce i 1934

Af Erik Schweigler

I James Joyce Quarterly vol. 39 nr. 2 refererer R.B. Kershner fra University of Florida en historie fra Harold Nicolsons dagbøger. Her er et referat af Kershners referat:

Harold Nicolson (1886-1968) var diplomat, forfatter til 125 bøger, medlem af Parlamentet i 10 år og – gennem sit ægteskab med Vita Sackville-West – nært knyttet til Bloomsburygruppen.

En dag, da Nicolson sad og læste Joyces *A Portrait*, faldt han over sætningen "Han stod og tænkte på, fra hvilket vindue det mon var, Hamilton Rowan havde kastet sin hat ned i voldgraven" (P 10) og senere "Det var her, Hamilton Rowan stod, og man kunne endnu se mærkerne efter soldaternes kugler" (P 56). Hamilton Rowan var Nicolsons tipoldefar, og Nicolson skrev senere en biografi om Rowan. Han besluttede at spørge Joyce om oprindelsen til den historie, men der gik mange år, før han fik lejlighed til det.

I februar 1934, da han var i Paris, opsøgte han derfor Joyce. Denne boede dengang tilbagetrukket og blev beskyttet mod den ydre verdens forstyrrelser af en impone

rende falanks af disciple, som han udøvede et temmelig tyrannisk herredømme over. Nicolson kunne ikke umiddelbart få fat i Joyces aktuelle adresse og præsenterede derfor sig selv med behørig pietet i boghandelen i Rue de l'Odeon, som han vidste var en af kultens templer. Her blev han meget venligt modtaget af Miss Sylvia Beach, der ikke bare gav ham Joyces adresse, men også lod ham låne telefonen, så han kunne få en aftale i stand med mesteren selv.

I Rue de Galilée nr. 42 blev døren åbnet af en høj og kraftig ung mand iført en enorm tweedfrakke. Nicolson identificerede ham senere som Joyces søn. Han blev vist ind i en dunkel lille dagligstue med en masse halvvisne blomster, der antydede, at man havde fejret Joyces fødselsdag dagen før. Han blev opmærksom på nogle lyde udenfor. Døre blev lukket, fødder ilede hid og did, og der blev hvisket bag døren. Så kom sønnen ind igen, stadig iført sin enorme overfrakke, selv om der var varmt i værelset. Han var ikke meget veltalende, og tiden gik langsomt. Men efter nogen tid gik døren op, og Joyce kom krybende ind. Han vendte sit sarte ansigt mod vinduet og så sig søgende omkring for at lokalisere den skygge, der repræsenterede hans gæst. Han havde tilsyneladende lige barberet sig og strøg sig over kinderne med et lommelørklæde, mens han med hånden følte sig frem mellem møblerne. Han var meget nydeligt klædt, dog uden sokker, og i sutsko. Han fandt en stol, og sønnen forlod værelset efter at have slentret beskyttende rundt et par minutter. Joyce blev siddende og rettede engang imellem på de tunge briller. Han var så svagtseende, at man havde indtryk af at tale med én, der var meget syg.

Joyce havde fået det indtryk, at Nicolson kunne gøre noget for ham i London for at få indenrigsministeriet til at hæve forbudet mod Ulysses. Han fortalte om de vanskeligheder og den uretfærdighed, han havde været udsat for, og alle de foranstaltninger, der havde været nødvendige for at få hans store værk udgivet i USA. Han udtalte ordet "Ulysses" på en blød triestinsk dialekt, "Oulissays". Men han havde en plan. Han ville sende Nicolson et eksemplar af de luxe-udgaven i et anbefalet brev. Den ville blive konfiskeret af toldvæsenet. Nicolson skulle så sagsøge toldvæsenet, fordi de havde konfiskeret hans private ejendom. Sagen ville vække voldsom opmærksomhed, og bogen ville blive givet fri.

Han udviklede sin plan på en så uskyldig måde og med en sådan lidenskab, at Nicolson følte sig helt utilpas.

Nicolson indvendte, at toldvæsenet sikkert ville læse nogle af Mrs. Blooms indre monologer op for retten, og heri var der både ord, udtryk og hele sætninger, der meget let kunne virke anstødeligt på en engelsk dommer. Joyce ville ikke give Nicolson ret. For kort tid siden havde Sunday Dispatch nævnt bogen anerkendende. Dette måtte betyde, at de puritanske fordomme var i aftagende. Desuden var bogen for nylig blevet velsignet af paven. "Ja, i selve Peterskirken. En af mine venner havde bogen med ind i basilikaen. Han knælede, da paven gik forbi, og han og de øvrige tilstedeværende modtog pavens velsignelse". En anelse af moro strejfede hans ansigt og rørte hans træk, så let som en guldsmed bevæger overfladen af en dam. Nicolson fik igen den følelse af ærefrygt, som kun meget fintfølede og nærtagende personer kan indgive én. Han lovede at gøre, hvad han kunne, men følte sig så ulykkelig over at være blevet konfronteret med Joyces sensibilitet, at han forlod lejligheden med en følelse af forlegenhed.

Og det var først, da han kom udenfor, at han kom i tanker om, at han havde glemt at spørge Joyce om Hamilton Rowan og hans hat.